

17.3.2025

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Vanhempi hallitussihteeri Kosti Honkanen

Eduskunnan perustuslakivaliokunnalle

HE 6/2025 vp; Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi Nato-jäsenyyttä koskeneen hallituksen esityksen (HE 315/2022 vp) jälkeen tunnistetut puolustusvoimista annetun lain Puolustusvoimien tehtäviä ja toimivaltuuksia koskevat säädösmuutokset sekä muutoksia yksittäisiin puolustusministeriön toimialan säädöksiin ja tieliikennelakiin. Ehdotetut muutokset liittyvät pääasiallisesti Suomen Nato-jäsenyyteen.

1 Esityksen tavoitteet

Esityksen tavoitteena on selkeyttää Puolustusvoimien tehtäviä säätämällä nimenomaisesti Pohjois-Atlantin liiton yhteistä puolustusta koskevasta tehtävästä. Lisäksi tavoitteena on vastata lainsäädännössä käytännön tarpeisiin, joita Nato-jäsenyyden ja puolustusyhteistyön myötä lisääntyvästä ulkomaisten joukkojen toiminnasta Suomessa aiheutuu. Tavoitteena on parantaa Puolustusvoimien kykyä ulkomaisen avun vastaanottamiseen ja sen harjoitteluun osana puolustusyhteistyötä ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen toimeenpanoa.

2 Keskeiset ehdotukset

2.1 Laki puolustusvoimista

Puolustusvoimien tehtävät ja toimivalta

Esityksessä ehdotetaan, että puolustusvoimista annettuun lakiin lisättäisiin säännös Puolustusvoimien tehtävästä osallistua Pohjois-Atlantin liiton yhteiseen puolustukseen.

Puolustusvoimista annetun lain 4 a §:ään ja 12 §:n 1 momenttiin esitetään lisättäväksi Pohjois-Atlantin liitto niiden tahojen listaan, joilta Puolustusvoimien toimialaan kuuluvaa apua voidaan pyytää, joille sitä voidaan antaa ja joiden kanssa voidaan osallistua yhteistoimintaan.

Kiinteistöjen tilapäinen käyttö ja rajoitukset

Esityksessä ehdotetaan, että Puolustusvoimat voisi käyttää tilapäisesti kiinteistöjä myös puolustusyhteistyössä ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen toimeenpanossa. Ehdotetulla 14 §:n muutoksella olisi myös yhteys Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta tehdystä sopimuksesta annetun lain 13 §:ään, jonka mukaan Puolustusvoimat voi käytössään olevalla alueella antaa Nato SOFAn VII artiklan 10 kappaleen a kohdassa tarkoitettuja paikkoja lähettävävaltion käyttöön. Säännöksellä ei luotaisi uusia oikeuksia tai toimivaltuuksia vieraan valtion joukoille, vaan kyse on tältä osin sen varmistamisesta, että Puolustusvoimat pystyy antamaan lähettävävaltion käyttöön tarvittavat alueet kaikissa puolustusyhteistyön tai Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen toimeenpanon edellyttämissä tilanteissa.

17.3.2025

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Vanhempi hallitussihteeri Kosti Honkanen

Jo nykyisellään säännöksessä oleviin suhteellisuusperiaatteen mukaisiin Puolustusvoimien käyttöoikeuden rajoituksiin ei puututtaisi ja luettelo olisi edelleen tyhjentävä. Puolustusvoimien oikeus rajoittuu ehdotuksen perusteella vain kiinteistöjen tilapäiseen käyttöön, eikä käyttöoikeus ulotu lainkaan asuinrakennuksiin, piha- ja puutarha-alueisiin, korjaamattomiin viljelysmaihin tai maa- ja metsätaloudellisiin koekenttiin. Kiinteistön tilapäisen käytön edellytetään olevan välttämätöntä säännöksessä mainittujen toimintojen kannalta.

Puolustusvoimien turvaamistehtävät

Puolustusvoimista annetun lain 18 a §:ään lisättäisiin Puolustusvoimille oikeus suojata yleisellä paikalla myös Puolustusvoimien vieraana olevien vieraan valtion tai kansainvälistä järjestöä edustavia erityistä suojelua tarvitsevia asiantuntijoita. Asiantuntijoiden suojaamisen tarve perustuisi aina riskiarvioon. Pykälään lisättäisiin Puolustusvoimille myös oikeus suorittaa turvaamistehtäviä vieraan valtion asevoimien, Naton tai sen jäsenvaltion erityisen omaisuuden kuljetusten suojaamiseksi.

Lisäksi ehdotetaan 19 §:ää (henkilöllisyyden selvittäminen, henkilön poistaminen ja kiinniotto-oikeus) laajennettavaksi koskemaan muitakin kuin Puolustusvoimien pysyvässä käytössä olevia alueita sekä 22 b §:ään muutosta, jolla mahdollistettaisiin Puolustusvoimille myös muiden valtioiden asevoimien ja kansainvälisen järjestön erityisten kuljetusten suojaaminen jo aiemmin säädettyin toimivaltuuksin. Tähän asti Puolustusvoimat on voinut suojata ainoastaan omia erityisiä kuljetuksiaan. Lisäksi lakiin ehdotetaan uutta pykälää (22 c §), jossa säädettäisiin turvaamistehtävistä laadittavasta pöytäkirjasta.

Muilta osin Puolustusvoimien turvaamistehtäviä koskevaa sääntelyä ei olisi tarkoitus muuttaa. Turvaamistehtävien suorittamisessa sovellettavaksi tulisivat Puolustusvoimien turvaamistehtäviä koskevat 18 b § (turvaamistehtävässä noudatettavat periaatteet), 18 c § (turvaamistehtäviin liittyvä yhteistyö poliisin kanssa) sekä 18 d § (turvamiehen virkamerkki ja aseman ilmaiseminen sekä turvamiehen yksilöiminen).

Ehdotetuilla muutoksilla on yhteys Nato SOFAn ja puolustusyhteistyösopimukseen (DCA), joissa lähtökohtana on, että vastaanottajavaltio pystyy tarjoamaan riittävät turvallisuusjärjestelyt lähettäjävaltion joukoille. Nato SOFA ja puolustusyhteistyösopimus antavat toisaalta myös sopimuksissa tarkoitetuille joukoille toimivaltaa toimia itsenäisesti tilanteen niin edellyttäessä. Nyt käsiteltävillä muutoksilla pyritään takaamaan se, että suomalaisen viranomaisen voi tarjota riittävät turvallisuusjärjestelyt vieraan valtion joukoille, jottei heidän tarvitsisi itsenäisesti ryhtyä toimenpiteisiin.

2.2 Asevelvollisuuslaki

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi asevelvollisuuslain 62 ja 78 §:ssä olevat viittaukset vastaamaan puolustusvoimista annetun lain 2 §:ään ehdotettuja muutoksia.

Voimassa olevan 62 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan asevelvollinen voidaan määrätä lyhytaikaisesti palvelukseen ulkomaille, jos hän osallistuu nimenomaisen suostumuksensa mukaisesti puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun kansainvälisen avun antamiseen, yhteistoimintaan tai muuhun kansainväliseen toimintaan silloin, kun kyse ei ole Suomen sotilaallisesta puolustamisesta. Kohtaan 3 ehdotetaan lisättäväksi osallistuminen Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen tehtävään. Kirjoitustapaa on lisäksi päivitetty pykälämuotoilun sujuvoittamiseksi.

17.3.2025

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Vanhempi hallitussihteeri Kosti Honkanen

Asevelvollisuuslain 78 §:n 1 momentin johdantokappaleen viittaukset muutettaisiin vastaamaan Puolustusvoimien tehtäviä koskevaan sääntelyyn ehdotettuja muutoksia. Lisäksi johdantokappaleen sanamuotoa on päivitetty pykälämuotoilun sujuvoittamiseksi, millä ei kuitenkaan olisi tarkoitus muuttaa säännöksen tulkintaa. Käytännössä nykytila ei siis muuttuisi. Palveluksessa oleva asevelvollinen voidaan voimassa olevan lain nojalla määrätä palvelustehtävään avun antamisen ja muun kansainvälisen toiminnan lisäksi myös osallistumaan yhteistoimintaan, joka voisi olla sisällöltään vastaava tehtävä kuin esitetyn muutoksen myötä Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen tehtävä. Esityksessä ei ehdoteta muutoksia asevelvollisuuslain 78 §:n 1 momentin asevelvollisia koskeviin rajoituksiin koskien niitä tehtäviä, joihin asevelvolliset eivät tehtäviä suorittaessaan saa osallistua.

2.3 Sotilastiedustelulaki

Sotilastiedustelusta annettuun lakiin lisättäisiin sääntelyä sotilastiedustelun kansainvälistä yhteistyöstä Naton ja sen jäsenvaltioiden kanssa sekä Naton omistamien ja jäsenmaiden yhteiskäytössä olevien järjestelmien käytöstä Suomessa. Päätöksen yhteistyöstä sotilastiedustelussa tekisi Pääesikunnan tiedustelupäällikkö. Yhteistyö olisi rajattu radio-signaalitiedusteluun sekä niin kutsuttuihin sääntelemättömiin tiedustelumenetelmiin. Yhteistyön tulisi olla Suomen etujen ja sotilastiedustelusta annetun lain 13 §:ssä tarkoitettujen painopisteiden mukaista. Toiminnan olisi lisäksi tapahduttava sotilastiedusteluviranomaisen ohjauksessa ja valvonnassa.

2.4 Muut lait

Sotilasajoneuvolain hälytysajoneuvoa koskevaa säännöstä muutettaisiin siten, että Puolustusvoimien hälytysajoneuvo voisi olla jatkossa sotilasajoneuvon lisäksi myös muu Puolustusvoimien käyttämä ajoneuvo. Lisäksi kansainvälisten sotilasajoneuvoja koskevaa teknistä valvontaa koskevia säännöksiä muutettaisiin vastaamaan paremmin Pohjois-Atlantin liiton vaatimuksia.

Tieliikennelakiin tehtäisiin muutokset, joilla mahdollistettaisiin tiettyjen vieraan valtion asevoimien palveluksessa olevien henkilöiden oikeus erikoiskuljetusten liikenteenohjaukseen. Tieliikennelain 89 §:ään lisättäisiin lisäksi samasta syystä maininta, jonka perusteella pykälän soveltamisala kattaisi myös kansainväliset sotilasajoneuvot.

Sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 1 §:n 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi nimenomainen säännös Pohjois-Atlantin liitosta laissa tarkoitetun kriisinhallinnan toimeenpanijana.

Lisäksi ehdotetaan Puolustusvoimien tehtäviin esitetyn lisäyksen johdosta viittaustekniset muutokset **lakiin henkilötietojen käsittelyssä Puolustusvoimissa, lakiin terveydenhuollon järjestämisestä Puolustusvoimissa, lakiin henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä.**

3 Ehdotusten suhde perustuslakiin

Ehdotukset ovat merkityksellisiä usean perusoikeuden kannalta. Keskeisimpiä ovat oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen (7 §), liikkumisvapaus (9 §) ja omaisuuden suoja (15 §).

17.3.2025

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Vanhempi hallitussihteeri Kosti Honkanen

3.1 Kiinteistöjen tilapäistä käyttöä koskeva sääntely

Puolustusvoimilla on puolustusvoimista annetun lain 14 §:n perusteella oikeus käyttää tilapäisesti muita kuin pysyvässä käytössään olevia kiinteistöjä. Säännös on merkityksellinen perustuslain 15 §:ssä säädetyn omaisuuden suojan kannalta. Kiinteistöjen tilapäisen käytön perusteeksi lisättäisiin 1. lakiehdotuksen 14 §:n mukaisesti puolustusyhteistyö ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen toimeenpano. Muilta osin säännöstä ei ole tarkoitus muuttaa. Säännösmuutos olisi välttämätön, jotta Puolustusvoimien joukot ja vieraiden valtioiden asevoimat voisivat harjoitella ja toimia alueilla, joita niiden on varauduttava puolustamaan jo ennen valmius- tai puolustustilain käyttöönottoa. Jo nykyisellään säännöksessä oleviin suhteellisuusperiaatteen mukaisiin Puolustusvoimien käyttöoikeuden rajoituksiin ei puututtaisi ja luettelo olisi edelleen tyhjentävä.

Perustuslain 15 §:ssä turvatuksi omaisuuden suojan kannalta merkitykselliselle sääntelylle on sotilaalliseen maanpuolustukseen liittyvä painava yhteiskunnallinen tarve. Sotilaallisen harjoitustoiminnan ja puolustusvalmiuden kohottamisen tarpeet ovat perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäviä perusteita rajoittaa omaisuuden suojaa. Puolustusvoimien oikeus rajoittuu ehdotuksen perusteella vain kiinteistöjen tilapäiseen käyttöön, eikä käyttöoikeus ulotu lainkaan asuinrakennuksiin, piha- ja puutarha-alueisiin, korjaamattomiin viljelysmaihin tai maa- ja metsätaloudellisiin koekenttiin. Kiinteistön tilapäisen käytön edellytetään olevan välttämätöntä säännöksessä mainittujen toimintojen kannalta. Lisäksi sääntelyn oikeasuhtaisuuden näkökulmasta ovat merkityksellisiä pykälän 1 momentissa oleva kielto tarpeettoman haitan tai vahingon aiheuttamisesta sekä 4 momentin säännös kiinteistön omistajan tai haltijan oikeudesta saada korvaus kiinteistön käyttämisestä aiheutuneesta vahingosta. (PeVL 51/2006 vp. s. 5).

Puolustusyhteistyö ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen toimeenpano ovat käsitteinä osin laajempia kuin sotilaallinen harjoitustoiminta ja puolustusvalmiuden kohottaminen. Sääntelyn tarkkarajaisuuteen vaikuttaa kuitenkin se, että puolustusyhteistyötä on käytetty laajalti muun muassa Nato SOFAa koskevassa hallituksen esityksessä sekä sen liitelaissa, mikä osaltaan ohjaa käsitteen tulkintaa. Pohjois-Atlantin liiton yhteinen puolustus puolestaan perustuu yhteiseen puolustussuunnitteluun, eikä Puolustusvoimilla siten ole täysin itsenäistä mahdollisuutta päättää kyseisestä toiminnasta.

On myös huomattava, että Puolustusvoimat voi jo perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädetyn nykyisen lain nojalla päättää itsenäisesti kiinteistöjen käytöstä sotilaalliselle harjoitustoiminnalle asetettujen raamien puitteissa. Käyttöperusteet ovat myös osin päällekkäisiä ja katsantokannasta riippuen sama toiminta voisi olla esimerkiksi puolustusyhteistyötä ja sotilaallista harjoitustoimintaa, kun puolustusyhteistyötä toteutettaisiin sotilaallisena harjoitustoimintana. Puolustusvalmiuden kohottaminen on lisäksi asevelvollisuuslain 48, 82 ja 83 §:ssä sidottu osin sotilaalliseen harjoitustoimintaan kertausharjoitusten muodossa. Siten jo nykyisen lain käyttöperusteet ovat osin päällekkäisiä ja ne muodostaisivat yhdessä nyt ehdotettujen käyttöperusteiden kanssa yhtenäisen kokonaisuuden, joka kattaisi sen toiminnan, jolla varaudutaan puolustamaan Suomea. Edellä mainittu huomioon ottaen ehdotettujen käyttöperusteiden ei voida katsoa olevan perustuslain vastaisia täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden kannalta.

Perustuslakivaliokunnan aiemmasta lausuntokäytännöstä ei kuitenkaan ole johdettavissa sellaista kannanottoa, että puolustusvoimista annetun lain 14 §:n 1 momenttia

17.3.2025

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Vanhempi hallitussihteeri Kosti Honkanen

koskevan muutosesityksen voitaisiin todeta kaikilta osin vastaavan perustuslakivaliokunnan käytäntöä sääntelyn täsmällisyyden ja tarkkarajaisuutta koskevan arvioinnin osalta. Riittävän kattavat käyttöperusteet ovat kuitenkin välttämättömiä elintärkeän yhteiskunnallisen edun turvaamiseksi, eikä toiminnalle voida myöskään asettaa lakiin kirjattuja määräaikoja samasta syystä. Suomen puolustusratkaisu on muuttunut olennaisesti Pohjois-Atlantin liittoon liittymisen jälkeen ja kansainvälinen sotilaallinen toiminta Suomessa on entistä monimuotoisempaa ja liittyy suoraan Suomen sotilaalliseen puolustamiseen. Puolustusyhteistyön tulevaisuuden muotoja on mahdotonta ennakoida täysin täsmällisesti, joten määritelmän on katettava myös tulevaisuuden yhteistyön muodot. Puolustusvoimilla on oltava valmius ja mahdollisuudet suorittaa välttämättömiä kansainvälistä yhteistyötä kansalliseen toimintaan verrattavin ehdoin.

Sääntelyn hyväksyttävyyden kannalta on lisäksi merkityksellistä se, että kiinteistöjen käytön olisi jatkossakin oltava tilapäistä ja Puolustusvoimien tulisi jatkuvasti arvioida välttämättömyyden vaatimuksen täyttymistä säännöstä soveltaessaan. Toiminnassa ei jatkossakaan saisi aiheuttaa tarpeetonta haittaa tai vahinkoa omaisuudelle, mikä edellyttäisi käytännössä kiinteistön omistajan tarpeiden huomioimista siinä määrin kuin se on mahdollista Puolustusvoimien kiinteistöllä harjoittaman toiminnan luonne ja tarkoitus huomioon ottaen. On myös huomattava, että kiinteistön omistajalla on jatkossakin oikeus hakea oikaisua ja viime kädessä muutosta käyttöä koskevaan päätökseen siten kuin pykälän 5 momentissa säädetään. Esimerkiksi käytön kesto ei siten käytännössä voisi missään tilanteessa muodostua pidemmäksi, kuin mitä se voisi nykyisten käyttöperusteiden osalta muodostua. Puolustusvoimien olisi lisäksi olosuhteet ja asian kiireellisyys huomioiden pyrittävä tekemään kiinteistön käyttöä koskeva päätös mahdollisimman hyvissä ajoin, jotta omistajalle jäisi riittävän pitkä aika hakea oikaisua tai muu-
tosta siihen.

Välttämättömyyden arviointiin vaikuttaa osaltaan myös valmius- ja puolustustilalain alueiden käyttöä koskevat säännökset, joita tulisi jatkossakin käyttää tilanteissa, joissa Suomeen kohdistuisi huomattava aseellisen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettavan hyökkäyksen uhka. Myös tällöin voi olla tarve käyttää nyt esitettäviä toimivaltuuksia sellaisissa kunnissa, joissa valmiuslain toimivaltuuksille ei kuitenkaan olisi kyseisessä tilanteessa tarvetta. On todennäköistä, että tilanteissa, joissa käyttöperuste muodostuisi useiden kiinteistöjen osalta pitkäksi, olisi Suomessa jo voimassa poikkeusolot. Esitetty sääntely mahdollistaisi Suomen puolustuksen joustavan vahventamisen myös kansainvälisillä joukoilla ja varustuksella siten, että laissa olisi yksiselitteinen oikeusperusta, vaikka toiminta tapahtuisi erillään Suomen kansallisesta valmiuden sääntelyn päätöksenteosta. Tältä osin ehdotetulla sääntelyllä edistetään tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden vaatimuksen toteutumista.

Pysyvän kiinteistöjen käyttöön ottamisen osalta kiinteistöt tulisi jatkossakin hankkia Puolustusvoimien käyttöön esimerkiksi vuokrasopimuksin, kiinteistön kaupoin tai viime kädessä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi annetun lain (468/2019) tarkoittamalla pakkolunastuksella siten kuin kyseisessä laissa säädetään. Pysyvää käyttöä voisi olla esimerkiksi varuskunnan tai esikunnan perustaminen tai näiden laajentaminen muutoin kuin tilapäisesti.

Ehdotetussa muutoksessa on kyse jo voimassa olevan toimivaltuuden soveltamisalan laajentamisesta vastaamaan turvallisuusympäristön muutosta. Voimassa oleva säännös on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella. Toimivaltuus ei itsessään ole

17.3.2025

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Vanhempi hallitussihteeri Kosti Honkanen

uusi, mutta muutos mahdollistaisi kiinteistöjen tilapäisen käyttöönoton myös puolustusyhteistyössä ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen toimeenpanossa. Muutokselle on sotilaalliseen maanpuolustukseen liittyvä välttämätön ja painava yhteiskunnallinen tarve, eikä säännöstä oltaisi muuttamassa muilta osin. Sääntelyllä edesautetaan Suomen puolustamista kaikissa turvallisuustilanteissa.

3.2 Puolustusvoimien turvaamistehtäviä koskeva sääntely

Puolustusvoimista annetun lain 18 a §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi Puolustusvoimille oikeus suojata myös Puolustusvoimien vieraana olevan vieraan valtion tai kansainvälistä järjestöä edustavia, erityistä suojelua tarvitsevia asiantuntijoita. Pykälän uuteen 2 momenttiin lisättäisiin Puolustusvoimille oikeus suorittaa turvaamistehtäviä vieraan valtion asevoimien, Naton tai sen jäsenvaltion erityisen omaisuuden kuljetusten suojaamiseksi sekä vieraan valtion joukkojen suojaamiseksi.

Ehdotettu muutos tarkoittaisi käytännössä säännöksen soveltamisalan laajentamista kattamaan voimassa olevan säännöksen soveltamisalaan verrattavia uusia kohteita, jotka ovat tarkkarajaisesti ja täsmällisesti määritelty. Voimassa oleva 18 a § on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella. Säännöksessä ei muutettaisi turvaamistehtävissä noudatettavia periaatteita, eikä Puolustusvoimille esitettäisi uusia toimivaltuuksia tehtävien suorittamiseen. Lain 22 b §:ään ehdotetuilla muutoksilla mahdollistettaisiin muiden valtioiden asevoimien ja kansainvälisen järjestön erityisten kuljetusten suojaaminen jo aiemmin säädetyin toimivaltuuksin. Turvaamistehtäviä koskevaa sääntelyä tarkennettaisiin säätämällä ehdotetussa 22 c §:ssä turvaamistehtävissä suoritettujen toimenpiteiden pöytäkirjaamisesta.

Puolustusvoimien toiminnassa, puolustusyhteistyössä ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen toimeenpanossa voidaan käyttää vaarallista materiaalia, joka voi vaarantaa muussa kuin Puolustusvoimien käytössä yhteiskunnan turvallisuuden. Materiaalilla on mahdollista aiheuttaa merkittävää vahinkoa. Joukkojen mukana kulkee lisäksi sellaista kriittistä tietoa, joka voisi väärin käsiin joutuessaan vaarantaa tai vahingoittaa Suomen kansainvälisiä suhteita ja Suomen kansallista turvallisuutta. Lisäksi Nato SOFAn ja puolustusyhteistyösopimuksen nojalla vieraan valtion joukoilla on käytettävissä merkittäviä toimivaltuuksia oman turvallisuutensa takaamiseksi, joiden käytön ehkäisemiseen nyt ehdotetulla sääntelyllä pyritäisiin. Näissä tilanteissa Puolustusvoimilla on parhaat toimintaedellytykset vieraan valtion joukkojen turvallisuuden takaamiseksi.

Ehdotetulla sääntelyllä pyritään osaltaan myös turvaamaan Suomen suvereniteettia siten, että Puolustusvoimat olisi toimivaltuuksia käyttävä viranomainen vieraan valtion joukkojen asemasta. On mahdollista, että eri valtion sotilasviranomaisilla on eri käsitys voimakeinojen käyttämisestä, minkä vuoksi joukkojen turvaamistehtävä on tarkoitukseenmukaista osoittaa Puolustusvoimille, joka toimii Suomen lainsäädännön mukaisesti. Edellä sanotuista perusteista turvaamistehtävien laajentamisen voidaan katsoa täyttävän lainsäädännöltä edellytetyn välttämättömyyden, täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden.

Esityksessä ei ehdoteta annettavaksi yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyviä tehtäviä muulle viranomaiselle kuin poliisille. Esityksellä pyritään osaltaan varmistamaan se, ettei vieraan valtion asevoimien turvaamisen takia ja näihin kohdistuvien oikeudettomien tekojen johdosta yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle pääsisi muodostumaan vaaraa. Poliisilla olisi edelleen aina mahdollisuus hoitaa tehtävät itse tai tarvittaessa ottaa tehtävä suorittaakseen sen jo alettua.

17.3.2025

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Vanhempi hallitussihteeri Kosti Honkanen

Toimivaltuudet turvaamisessa merkitsevät puuttumista perustuslain 7 §:n suojaamaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja tilapäistä puuttumista perustuslain 9 §:n suojaamaan liikkumisvapauteen sekä perustuslain 15 §:ssä turvattuun omaisuuden suojaan. Sääntelyn tarkoituksena on suojata yksilöiden terveyttä ja turvallisuutta sekä omaisuutta ottaen huomioon turvattavan kohteen erityinen luonne. Toimivaltuuksien käytön edellytyksenä olisi, että toimivaltuuksien käyttämisellä pystyttäisiin torjumaan edellä tarkoitettuun oikeushyvään kohdistuva hyökkäys.

Puolustusministeriön näkemyksen mukaan perustuslain ei voida katsoa asettavan es-tettä säättää vieraan valtion asevoimien turvaamisen tehtävistä sekä niihin liittyvistä toimivaltuuksista Puolustusvoimille.

Esitetyn 22 b §:n toimivaltuuksien voidaan katsoa olevan sidottuja välttämättömyy-teen, koska turvaamistehtävien kattama alue voi kattaa ainoastaan välttämättömän. Lisäksi 22 b §:n toimivaltuuksien käyttö olisi porrastettu siten, että voimakkaammin perusoikeuksiin puuttuvia toimivaltuuksia olisi oikeus käyttää ainoastaan silloin, jos lie-vemmillä keinoilla ei saavutettaisi niillä tavoiteltavaa hyväksyttyä tavoitetta. Yksittäis-ten toimivaltuuksien käyttö olisi siten hyväksyttävässä suhteessa tavoiteltuun nähden, ja lisäksi niiden käyttö olisi yleisemminkin sidottuna pykälän 1 momentin perusteella välttämättömyyteen.

Kokonaisuutena arvioiden Puolustusvoimien turvaamistehtävien laajentamista edellä kuvatusti voidaan pitää välttämättömänä. Ehdotetulle sääntelylle on sotilaalliseen maanpuolustukseen liittyvä välttämätön ja painava yhteiskunnallinen tarve, ja lisäksi sääntely vastaa tosiasiallisesti turvaamistehtäviä koskevaa, voimassa olevaa 22 b §:ää. Voimassa oleva 22 b § on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella. Edellä mainittu huomioon ottaen sääntelyn ei voida katsoa olevan ongelmallinen perustuslain kannalta.

Puolustusministeriö katsoo, että perusteet perusoikeuksien rajoittamiseen edellä kuva-tusti ovat kokonaisuudessaan perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäviä ja paina-van yhteiskunnallisen tarpeen edellyttämiä.